

Aan de leden van de gemeenteraad

Ons kenmerk 2021/1214846
Datum 13 januari 2021
Afdeling Veiligheid en Handhaving
Contact J. Lubbers
Telefoon 023-5113815
E-mail jlubbers@haarlem.nl
Bijlage 1

Onderwerp: Betogingen abortuskliniek

Geachte leden van de raad,

Op 4 januari jl. heb ik u geïnformeerd over mijn besluit om extra beperkingen op te leggen aan de betogingen van Stichting Donum Domini bij de abortuskliniek Beahuis en Bloemenhovekliniek. De kliniek bevindt zich aan de Herenweg in Heemstede nabij de grens tussen de gemeenten Haarlem en Heemstede. Naar aanleiding van vragen uit de gemeenteraad voor het vragenuur van 7 en 14 januari jl., constateer ik dat de toelichting onvoldoende was. Graag wil ik u nader informeren over mijn overwegingen voor dit besluit, mede in relatie tot de aangenomen motie 28.7 'Het betogingsrecht is geen vrijbrief voor intimidatie' in de raad van 17 december jl. over dit onderwerp.

Voorgeschiedenis

Bij de abortuskliniek wordt al jarenlang tegen abortus gedemonstreerd. Tot 2018 werden deze betogingen alleen gemeld bij de gemeente Heemstede. Daarna heeft de gemeente Heemstede aangegeven dat deze betogingen ook bij de gemeente Haarlem moeten worden gemeld aangezien de betogingen ook plaatsvinden op het grondgebied van de gemeente Haarlem. Sindsdien worden de betogingen ook gemeld bij de gemeente Haarlem.

In mei 2020 heeft de burgemeester van Heemstede voor demonstraties, gemeld bij de gemeente Heemstede, een locatie aangewezen tegenover de ingang van kliniek aan de Herenweg aan de overzijde van de weg waar gedemonstreerd mag worden en een bufferzone ingesteld aan de Claus Sluterweg. De reden voor de bufferzone en de aangewezen locatie was de hinderlijke en intimiderende wijze van demonstreren bij de abortuskliniek.

Donum Domini is in bezwaar gegaan tegen de voorschriften. Na de uitspraak van de voorzieningenrechter in juli 2020, waarbij de burgemeester van Heemstede in het gelijk werd gesteld, heeft Donum Domini de betogingen op het grondgebied van de gemeente Heemstede afgemeld. Sindsdien heeft Donum Domini alleen meldingen gedaan van betogingen op het grondgebied van de gemeente Haarlem. Daardoor zijn de voorschriften van de burgemeester van Heemstede niet meer aan de orde.

De raad van bestuur van de abortuskliniek heeft mij toen verzocht om soortgelijke maatregelen te treffen vanwege de hinderlijke en opdringerige bejegening van bezoekers van de kliniek door demonstranten van Donum Domini. In reactie op krantenberichten hierover heeft de raad in de genoemde motie gevraagd een bufferzone in te stellen.

Overwegingen

Er zijn twee organisaties die demonstreren bij de abortuskliniek. Dit zijn Donum Domini en Schreeuw om Leven. Medewerkers van de gemeente Haarlem hebben, zonder als zodanig herkenbaar te zijn, de demonstraties bij de kliniek geobserveerd. Bij de betogingen van Donum Domini is gebleken dat er sprake is van opdringerige bejegening, herhaaldelijk benaderen en zelfs het volgen van bezoekers van de abortuskliniek over een afstand van ongeveer 200 meter. Door dit gedrag van de betogers, worden de bezoekers van de kliniek naar mijn oordeel onevenredig gehinderd in hun privacy en lastig gevallen in hun vrijheid om gebruik te maken van hun rechten uit de Wet afbreking zwangerschap. Deze aantasting van de persoonlijke levenssfeer van de bezoekers vind ik ernstig. Daarom heb ik besloten extra beperkingen op te leggen aan Donum Domini. Daarbij heb ik vier locaties aangewezen (2 aan de Herenweg en 2 aan de Claus Sluterweg) waar betoogd mag worden. Er zijn vier mogelijke locaties aangewezen, waaruit de organisator er één kan kiezen.

Om het achtervolgen van bezoekers te voorkomen, heb ik gekozen voor vaste locaties. Op deze manier kunnen betogers van Donum Domini niet meer vrij bewegen in de omgeving. De aanwijzing van locaties waar betoogd mag worden, vormt een natuurlijke barrière om bezoekers van de kliniek op hinderlijke wijze aan te spreken en te achtervolgen. Op deze wijze worden de bezoekers van de abortuskliniek en demonstranten meer van elkaar gescheiden, zodat zowel het betogingsrecht als het recht op privacy van bezoekers van de kliniek wordt gewaarborgd. Dit is anders dan bij een bufferzone. Immers, bij een bufferzone is het hinderlijk aanspreken en volgen van bezoekers buiten de afstand van de bufferzone nog steeds mogelijk.

Het aanwijzen van een locatie waar betoogd mag worden is een veel gebruikte methode bij het reguleren van demonstraties. Er zijn in Nederland 15 abortusklinieken gevestigd in 14 gemeenten. In de gemeenten waar wel hinder en opdringerig gedrag van demonstranten bij de abortuskliniek wordt ervaren, kiezen veel gemeenten er voor een plek aan te wijzen waar betoogd mag worden. Dit is veelal aan de overkant van de weg waaraan de kliniek is gevestigd. Deze maatregel leidt in veel gemeenten tot een oplossing.

Op de aangewezen locaties in Haarlem zijn vergelijkbare voorwaarden van toepassing als de voorwaarden van de gemeente Heemstede. De gemeente Haarlem heeft locaties aangewezen aan de overzijde van de weg: locatie 1 op ongeveer 10 meter en locatie 4 op ongeveer 20 meter. Daarnaast zijn er twee locaties aangewezen verder langs de weg op respectievelijk 25 meter (locatie 2, Claus Sluterweg) en 30 meter (locatie 3, Herenweg) afstand van de ingang.

Dit waarborgt een vrije doorgang voor bezoekers zodat bezoekers van de kliniek ongehinderd toegang hebben tot het terrein van de abortuskliniek. Bezoekers kunnen de betogers desgewenst vermijden. Betogers mogen de aangewezen locatie niet verlaten om bezoekers aan te spreken. Met de aanwijzing van deze locaties en de bijbehorende voorschriften is er naar mijn mening sprake van een evenredige balans tussen het recht op betoging enerzijds en het recht op eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer anderzijds.

Schreeuw om Leven

De organisatie Schreeuw om Leven demonstreert al tientallen jaren bij de abortuskliniek. Er zijn geen klachten over deze organisatie bekend. Daarnaast is uit observaties van gemeentelijke handhavers in burger gebleken dat deze organisatie niet aandringt bij bezoekers.

Uitspraak voorzieningenrechter

De burgemeester beschikt over een grote mate van beoordelingsvrijheid en bepaalt welke voorschriften en beperkingen gelden voor demonstraties. De bestuursrechter toetst marginaal en beoordeelt alleen of het bevoegd bestuursorgaan op rechtmatige wijze gebruik heeft gemaakt van zijn bevoegdheid ingevolge de Wet openbare manifestaties.

De voorzieningenrechter van de rechtbank Noord-Holland heeft uitspraak gedaan over het instellen van de bufferzone door de burgemeester van Heemstede. Dit betrof een spoedprocedure om een voorlopige voorziening inzake het besluit van de burgemeester van Heemstede.

Als burgemeester ben ik bevoegd en ook gehouden om een eigenstandige afweging te maken. Zoals aangegeven heb ik geconstateerd dat de maatregel die door de voorzieningenrechter is beoordeeld geen adequate oplossing biedt voor de gewenste bescherming van de privacy van de bezoekers van de kliniek. Een bufferzone scheidt enige afstand, maar staat het volgen en hinderlijk benaderen van bezoekers niet in de weg. Dit maakt dat het nodig was een eigen afweging te maken over welke voorschriften beperkingen nodig zijn voor de demonstraties van Donum Domini.

Daarnaast is de uitspraak van de voorzieningenrechter naar mijn mening discutabel. Deze uitspraak staat op zichzelf en wordt in rechtswetenschappelijke kring opmerkelijk bevonden. Met name de overweging van de voorzieningenrechter van de rechtbank Noord-Holland dat het aanspreken van abortusbezoekers een wanordelijkheid zou zijn, is betwistbaar en zal in verdere beroepsprocedures naar mijn overtuiging geen stand kunnen houden.

De rechter stelt dat het aanspreken van bezoekers hen onevenredig hindert in hun vrijheid, alsof dit een automatisch gevolg is. Dat dit niet het geval is, blijkt uit observaties van gemeentelijke handhavers in burger tijdens een demonstratie van Schreeuw om Leven. Van hinderlijk aanspreken laat staan van intimidatie was geen sprake, zodat niet per definitie kan worden gesteld dat het aanspreken van bezoekers een wanordelijkheid is. Rechtswetenschappers hebben betoogd dat het verbod om bezoekers van de kliniek aan te spreken strijdig is met artikel 5 van de Wet openbare Manifestaties als het om een betoging gaat. Voor zover de uiting niet valt onder het betogingsrecht is

het verbod om bezoekers aan te spreken in strijd met de vrijheid van meningsuiting (artikel 7 lid 3 van de Grondwet) vanwege het preventief censuurverbod. Immers een verbod om bezoekers aan te spreken behelst ook een verbod om gedachten en gevoelens te openbaren. Hieruit volgt dat ik niet bevoegd ben om een verbod in te stellen op het aanspreken van bezoekers van de abortuskliniek als onderdeel van de demonstratievoorwaarden. Ook de burgemeester van Heemstede heeft het aanspreken van bezoekers niet verboden.

Toezicht en handhaving

De komende periode zal ik blijven toezien op de naleving van de nieuwe voorschriften en beperkingen die van kracht zijn voor de betogingen van Donum Domini. Tegen niet-naleving van deze voorschriften en beperkingen zal handhavend worden opgetreden. Bij herhaaldelijke overtreding kan zelfs de betoging worden beëindigd.

Ik vertrouw erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd en dat hiermee de motie 28.7 'Het betogingsrecht is geen vrijbrief voor intimidatie' is afgedaan.

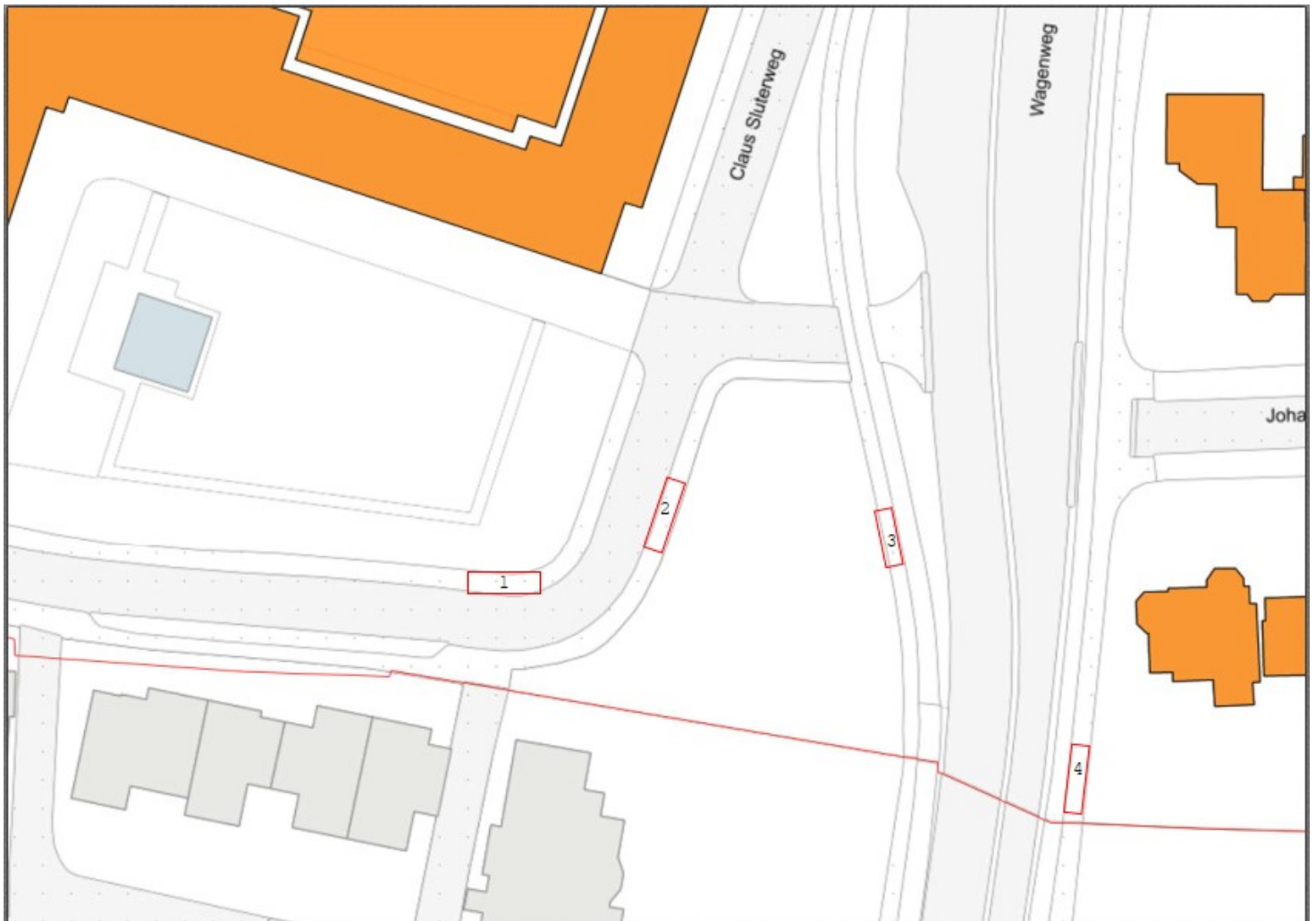
Met vriendelijke groet,

drs. J. Wienen
Burgemeester van Haarlem

Bijlage

Aangewezen locaties

1. Op het trottoir tegenover de ingang van de Beahuis en Bloemehovekliniek aan de Claus Sluterweg
2. In de bocht aan de Claus Sluterweg achter de straatkolk
3. Op de Herenweg aan de kant van de ingang van de Beahuis en Bloemehovekliniek aan de Herenweg op 30 meter afstand van deze ingang
4. Tegenover de ingang van de Beahuis en Bloemehovekliniek aan de Herenweg